

Helal ve Haram Bilinci

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ كَالرَّاعِي يَرعى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

Muhterem Müslümanlar!

Helal, dinimizde yapılması veya yenilip içilmesi yasaklanmayan, serbest bırakılan şey demektir. Allah ve Resulü'nün bir şeyin helal olduğunu belirtmesi veya işlenmesinde günah olmadığını bildirmesi o işin helal olduğunu gösterir. Helal kavramı, meşru, caiz, mubah tabirleri ile de ifade edilir. Haram ise kesin bir delille açık bir şekilde yapılmaması istenen ve yasak edilen fiillerdir. Haram, dinî bir kavramdır ve haramı tayin etme yetkisi Allah ve O'nun Rasûlü'ne aittir. Başka insanların bu konuda müdahale hakkı yoktur.

Helal ve temiz olan şeylerin yapılması, yenilmesi, içilmesi ve kullanılması noktasında Allah (c.c.) şöyle buyurmuş ve helal-haram duyarlılığına sahip olmayı, haddi aşmamayı ve takvaya ulaşarak topyekûn bir kulluk sorumluluğu bilinciyle hareket etmeyi emretmiştir: “Ey iman edenler! Allah’ın size helal kıldığı iyi ve temiz nimetleri (kendinize) haram etmeyin ve (Allah’ın koyduğu) sınırları aşmayın. Çünkü Allah haddi aşanları sevmez. Allah’ın size rızık olarak verdiklerinden helal, iyi ve temiz olarak yiyin ve kendisine inanmakta olduğunuz Allah’a karşı gelmekten sakının.”¹

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) de helal-haram duyarlılığı hususunda şu uyarıda bulunuyor ve son derece önemli bir kıstas koyuyor: “Helal olan şeyler belli, haram olan şeyler bellidir. Bu ikisinin arasında, halkın birçoğunun helal mi, haram mı olduğunu bilmediği şüpheli konular vardır. Şüpheli konulardan sakınanlar dinini ve iffetini korumuş olur. Şüpheli konulardan sakınmayanlar ise git gide harama dalar. Tıpkı sürüsünü başkasına ait bir arazinin

مَعْرِفَةُ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ

يَا أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ الْمُحْتَرَمُونَ

الْحَلَالُ مَا أَدْنَاهُ دِينَنَا لِلْفِعْلِ وَالْأَكْلِ وَالشُّرْبِ أَيُّ مَا كَانَ مَبَاحًا أَنْ يَبِينَ اللَّهُ أَوْ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ شَيْئًا حَلَالٌ أَوْ أَنَّهُمَا مَا حَرَّمَ شَيْئًا يَعْنِي أَنَّ ذَلِكَ الْأَمْرَ حَلَالٌ
الْحَلَالُ هُوَ الْجَائِزُ وَالْمُبَاحُ وَالْمَشْرُوعُ
وَالْحَرَامُ هُوَ الْفِعْلُ الَّذِي نُهَى عَنْهُ بِصِغَةِ قَاطِعَةٍ.

الْحَرَامُ إِصْطِلَاحٌ دِينِيٌّ فَحَقُّ التَّحْرِيمِ يَرْجِعُ إِلَى صَاحِبِ الدِّينِ يَعْنِي اللَّهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَمَنْ سِوَاهُمَا لَيْسَ لَهُ حَقٌّ فِي ذَلِكَ.

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى فِي أَكْلِ الْحَلَالِ وَالطَّيِّبِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

وَأَشَارَ بِذَلِكَ إِلَى الشُّعُورِ بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَعَدَمِ الْإِفْرَاطِ وَ

التَّمَسُّكِ بِالتَّقْوَى وَبِهَا عِلْمَ الْعُبُودِيَّةِ الْكَلِيَّةِ

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيَانِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ
إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ
مِنَ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي
الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ كَالرَّاعِي يَرعى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ
يَرْتَعَ فِيهِ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنَّ
فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ
الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

وَلَا يُوجَدُ فِي قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا تَنْبِيهُ إِلَى
الْإِبْتِعَادِ مِنَ الْحَرَامِ وَوَسَائِطُهُ فَحَسَبُ بَلٍ يُوجَدُ كَذَلِكَ تَنْبِيهُ إِلَى

الْإِبْتِعَادِ مِنْ كُلِّ مَا فِيهِ شُبُهَةٌ الْحُرْمَةِ

يَا إِخْوَتِي الْأَعْرَاءُ

إِذَا وَجِدَ هُنَاكَ أَنْاسٌ طَيِّبُونَ يُرَاعُونَ حُدُودَ اللَّهِ فَسَيَكُونُ هُنَاكَ جَيْلٌ

etrafında otlatan çoban gibi ki, onun bu araziye girme tehlikesi vardır. Dikkat edin! Her padişahın girilmesi yasak bir arazisi vardır. Unutmayın ki, Allah'ın yasak arazisi de haram kıldığı şeylerdir.”²

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu uyarıyı yaparken sadece haramdan ve harama yol açan vasıtalardan kaçınmaya değil; aynı zamanda haram şüphesi taşıyan işlerden de uzak durulmasına işaret buyuruyor.

Aziz Kardeşlerim!

Allah'ın çizdiği sınırlara riayet ederek, helal ve haram duyarlılığına sahip erdemli insanlar olunursa, başta insanlar arasında olmak üzere her alanda hak ve hukukun gözetilmesine vesile olacak bir insan nesli ortaya çıkarılmış olur. Böyle bir nesil, hayatın bütün alanlarında iyilik, doğruluk, istikamet, meşru ve helal kazanç elde etme gayretinde olur. Bunun neticesinde de toplumda huzur temin edilmiş olur.

Bununla birlikte, helal ve haram çizgisi sadece maddi alanda aranmamalıdır. Toplumun huzurunu bozan gıybet, iftira, insanların arasını bozma, insanların gizli hâllerini araştırma, yetim malına el uzatma, hırsızlık, gasp, faiz, kumar; alışverişi hileli yapma, eksik ölçüp tartma, kalitesiz mal üretip pahalıya satarak servet elde etme gibi her türlü gayrimeşru davranış ve kazanç yollarında da helal-haram çizgisine dikkat etmek gerekir. En önemlisi, ilk insanın cennetten kovulmasına sebep olan şeyin Allah'ın koyduğu bir haramın işlenmesi olduğu, tekrar cennete girmenin ise ancak helal ve haram çizgisinde kalmak ile mümkün olduğu unutulmamalıdır. Çünkü çağımızın küreselleşmiş sorunları karşısında daha kalıcı çözümler üretme sorumluluğu olan biz Müslümanların, bu sorumluluğumuz çerçevesinde Allah'ın sınırlarına riayet ve helal-haram duyarlılığımızı en üst seviyede muhafaza etmemiz son derece önemlidir.

Allah (c.c.) helal-haram sınırından ayrılmamayı cümlemize nasip eylesin.

تَحْكُمُ بِالْحَقِّ بَيْنَ النَّاسِ وَتَحَافِظُ عَلَى الْحُقُوقِ بَيْنَ النَّاسِ
وَ هَذَا الْجِيلُ سَيَكُونُ فِي نَشَاطٍ عَلَى الْخَيْرِ وَالصِّدْقِ وَالْإِسْتِقَامَةِ وَالْحَلَالِ وَالطَّيِّبِ.

وَفِي النَّتِيجَةِ تَوْثُؤُ الْمَأْمَنِيَّةِ وَالْأَمْنِ فِي الْمُجْتَمَعِ
وَمَعَ ذَلِكَ لَا يَنْبَغِي أَنْ يُفْهَمَ الْحَلَالُ مَادِيًّا فَقَطُ
وَيَجِبُ أَنْ يُرَعَى الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ فِي مَا يُفْسِدُ الْمُجْتَمَعِ كَالغِيْبَةِ وَ
الْكَذِبِ وَالتَّجَسُّسِ وَ أَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ وَ السَّرِقَةِ وَ الْعَصَبِ وَ الرَّبَا وَ
الْقِمَارِ وَ الْحِيلَةِ فِي الْبَيْعِ وَ إِخْسَارِ الْمِيزَانِ وَ بَيْعِ الرَّدِيِّ بِمَبَالِغِ
كَبِيرَةٍ وَ الْإِغْتِنَاءِ بِهِ

وَالْأَهْمُ أَنْ نَتَذَكَّرَ أَنَّ أَوَّلَ إِنْسَانٍ أَيْ سَيِّدِنَا آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أُخْرِجَ مِنَ
الْجَنَّةِ فِي مُخَالَفَةِ أَمْرِ اللَّهِ فَتَلَا حِظَّ مِنْ هَذَا أَنَّ الَّذِي يُدْخِلُنَا الْجَنَّةَ هُوَ
طَاعَةُ اللَّهِ فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ عَدَمُ مُخَالَفَتِهِ

فَمَهُمْ أَنْ نَتَذَكَّرَ مَسْئُؤْلِيَّاتِنَا كَمُسْلِمِينَ حَتَّى نَصْنَعَ حُلُولًا لِمَشَاكِلِ
عَصْرِنَا الشَّائِعَةِ

حَفِظْنَا اللَّهَ مِنْ كُلِّ حَرَامٍ بِأَيِّ حَلَالٍ.

² Buhârî, Sahih, Büyü 2; İman, 39; Müslim, Sahih, H. No: 2996 (Mektebetu Şamile)